

پژوهشکده شورای نگهبان

اظهار نظر مجمع مشورتی حقوقی

در خصوص:

- طرح ساماندهی صنعت خودرو (اعاده شده)
- لایحه پایانه‌های فروشگاه‌های و سامانه مؤدیان (اعاده شده)
- لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه به نمایندگی از سازمان ملل متحد درباره تأسیس مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا (اعاده شده)
- اصلاح اساسنامه شرکت‌های سهامی آب منطقه‌ای ایلام، کرمانشاه، همدان، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، کرمان، کهگیلویه و بویراحمد و یزد

کد گزارش: ۹۸۰۶۰۴۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۰۶/۰۵

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوعات:

- ۲ طرح ساماندهی صنعت خودرو (اعاده شده)
- ۴ لایحه پایانه‌های فروشگاه‌ها و سامانه مؤدیان (اعاده شده)
- لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه به نمایندگی از سازمان ملل متحد درباره تأسیس مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا (اعاده شده) ۷
- اصلاح اساسنامه شرکت‌های سهامی آب منطقه‌ای ایلام، کرمانشاه، همدان، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، کرمان، کهگیلویه و بویراحمد و یزد ۱۰

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۸۰۶۰۴۲

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۸/۰۶/۰۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طرح ساماندهی صنعت خودرو (اعاده شده)

مقدمه

«طرح ساماندهی صنعت خودرو» که در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۳/۲۸ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده بود و به موجب نظر شماره ۹۸/۱۰۲/۱۰۶۳۶ مورخ ۱۳۹۸/۴/۱۲ شورای نگهبان واجد ایراداتی شناخته شد، در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۵/۲۷ مجلس شورای اسلامی اصلاح و به شورای نگهبان ارسال شده است.

شرح و بررسی

ماده (۲) - عدم رفع ایراد

مجلس شورای اسلامی با توجه به ایراد شورای نگهبان در خصوص ماده (۲)، عبارت «تصدی‌گری دولت خاتمه یافته» را حذف نمود.^۱ در این خصوص باید بیان نمود که اصلاح انجام شده رافع ایراد شورای نگهبان نیست؛ چرا که با توجه به ادامه عبارت ماده (۲)، نقش دولت در صنعت خودرو صرفاً محدود به اقدامات نظارتی، سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری شده است و مفهوم این عبارت آن است که دولت حق تصدی‌گری در این حوزه را ندارد و تنها باید ناظر، سیاست‌گذار و تنظیم‌گر باشد که این امر، به بیانی دیگر دلالت بر لزوم واگذاری صد درصد بنگاه‌های مشمول صدر اصل ۴۴

۱. با توجه به اصلاح مجلس شورای اسلامی به نظر می‌رسد عبارت مصوبه اصلاحی دارای ایراد ویرایشی است و مقصود از عبارت اصلاحی ذیل ماده (۲) در کادر این‌گونه بوده است: «... بعد از «فراهم نماید»، «که» حذف می‌شود.»

قانون اساسی (شرکت‌های خودروسازی) دارد؛ بنابراین همچنان ایراد مغایرت واگذاری صددرصد سهام دولت در صنعت خودرو با بند (ج) سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی به قوت خود باقی است.

ماده (۳) - رفع ایراد

با توجه به جایگزین شدن واژگان «هیبریدی» با «ترکیبی»، «مدل» با «انواع»، «شارژ» با «پر شدن مخزن انرژی» و «غیرسنگواره‌ای» با «غیرفسیلی»، ایرادات این ماده ناظر بر مغایرت با اصل ۱۵ قانون اساسی مرتفع شده است.

ماده (۵) - رفع ایراد

با توجه به حذف رسم‌الخط غیرفارسی از عبارت ماده، ایراد شورای نگهبان مرتفع شده است.

ماده الحاقی

با توجه به تغییر عبارت «شورای عالی رقابت» به «شورای رقابت»، تذکر شورای نگهبان ناظر بر ماده الحاقی اعمال شده است.

ماده (۷) - رفع ابهام و ایراد و تذکر

بر اساس نظر شورای نگهبان، ماده (۷) از دو حیث واجد ابهام و ایراد شناخته شده بود. اولاً از آنجا که مبدأ دوره پنج‌ساله زمانی مشخص نشده بود، دارای ابهام بود که مجلس شورای اسلامی اولین شماره‌گذاری را معیار آغاز دوره پنج‌ساله تعیین نمود؛ ثانیاً اطلاق مسئولیت تولیدکننده در مواردی که خریدار آگاه به عیب و نقص بوده، دارای ایراد شرعی شناخته شد که با افزودن عبارت «در صورتی که خریدار از عیب و نقص مذکور مطلع نباشد...» این ایراد نیز رفع گردیده است.

همچنین ماده اصلاحی مقرر می‌دارد: «در صورتی که خریدار از عیب و

نقص مذکور مطلع نباشد، به میزان دخالت عیب و نقص مذکور و ایمنی خودرو در وقوع تصادف» سازنده یا نماینده رسمی شرکت سازنده خارجی دارای مسئولیت مدنی خواهند بود؛ در حالی که پیش از این در هیچ جای ماده از عیب و نقص سخنی نگفته است. بنابراین به نظر می‌رسد که عبارت «در صورتی که خریدار از عیب و نقص مذکور مطلع نباشد» باید به «در صورتی که خریدار از عیب و نقص خودرو مطلع نباشد» اصلاح گردد.

لایحه پایانه‌های فروشگاه‌ها و سامانه مؤدیان (اعاده شده)

مقدمه

«لایحه پایانه‌های فروشگاه‌ها و سامانه مؤدیان» که ابتدائاً در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده بود، پیش از این دو مرحله بین مجلس و شورای نگهبان رفت و برگشت داشته و در این مرحله نیز مجلس به منظور رفع ایرادات باقی‌مانده، اصلاحاتی را به تصویب رسانده است. در گزارش حاضر ضمن اشاره به ایرادات باقی‌مانده شورای نگهبان به بررسی این اصلاحات خواهیم پرداخت.

شرح و بررسی

ماده ۲- رفع ایراد

شورای نگهبان در اولین بند از اظهارنظر اخیر خود، اشکال بند «۱۰» اظهارنظر سابق خود را نسبت به توانایی اشخاص کماکان باقی دانسته است. با این توضیح که در بند «۱۰» نظر سابق شورا، «اطلاق احکام این لایحه نسبت به اشخاصی که توانایی استفاده از امکانات جدید را ندارند و یا حرجی نسبت به آن‌ها ایجاد می‌شود» خلاف

موازین شرع شناخته شده است.

به منظور رفع این ایراد، مجلس اقدام به پیش‌بینی کارگروهی نموده است که مطابق برخی معیارها به بررسی توانمندی مؤدیانی می‌پردازند که مدعی عدم توان استفاده از سامانه مؤدیان می‌باشند. در صورت تأیید کارگروه مزبور، تکالیف این دسته از مؤدیان با تعرفه مشخص توسط شرکت‌های معتمد انجام می‌پذیرد.

بنابراین با عنایت به اصلاحات صورت گرفته، این ایراد شورا مرتفع به نظر می‌رسد.

ماده ۱۱- رفع ایراد

شورای نگهبان در دومین بند از اظهارنظر خود اشکال بند «۵» سابق این شورا در خصوص ماده (۱۱) را کماکان به قوت خود باقی دانسته است. لازم به ذکر است که شورای نگهبان در پنجمین بند از ایرادات خود ماده (۱۱) مصوبه را به جهت اینکه «باید ترتیب و شرایط دسترسی به اطلاعات درگاه‌ها توسط قانون تعیین گردد»، اطلاق درخواست به ترتیبی که سازمان مشخص می‌کند را مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته بود.

حال به منظور رفع این ایراد از یک طرف مقرر گردیده کلیه تراکنش‌های انجام شده از طریق حساب‌های بانکی متصل به دستگاه‌های کارت‌خوان بانکی و نیز درگاه‌های پرداخت الکترونیکی به عنوان تراکنش‌های بانکی مرتبط با فعالیت شغلی صاحب حساب بانکی محسوب می‌گردد و از سوی دیگر اطلاعات تراکنش‌های بانکی موردنظر در چارچوب قوانین و مقررات مربوطه در اختیار سازمان مالیاتی قرار

گیرد و لذا به نظر ایراد شورای نگهبان مرتفع می‌باشد.

ماده ۱۵- ابهام

شورای نگهبان در ماده (۱۵)، قسمت دوم اشکال بند «۶» سابق این شورا را با عنایت به اینکه اصلاحی به عمل نیامده است و ضوابط مربوط به استفاده از اطلاعات را تعیین ننموده، همچنان باقی دانسته است. اما مسئله‌ای که در خصوص اصلاحیه مجلس در این رابطه وجود دارد این است که در صدر ماده ابتدا مقرر شده «کارگروه راهبری سامانه مؤدیان مکلف است امکان استفاده از این اطلاعات را برای دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری فراهم کند» و سپس در مقام تعیین شرایط برای سایر متقاضیان، علاوه بر اینکه استفاده از این اطلاعات را به صورت داده‌های ناشناس و مشروط به رعایت ملاحظات امنیتی و حریم خصوصی اشخاص دانسته، برای دستگاه‌های اجرائی نیز (که در صدر ماده تعیین تکلیف شده بود) شرطی را مقرر داشته است. درحالی‌که در صدر ماده استفاده دستگاه‌های اجرائی از این اطلاعات به صورت مطلق بیان شده بود و این اطلاق می‌تواند موجب همان ایرادات سابق شورا در این خصوص در رابطه با لزوم رعایت ملاحظات امنیتی و همچنین اطلاق هر نوع واگذاری اطلاعات باشد.

لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه به نمایندگی از سازمان ملل متحد درباره تأسیس مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا (اعاده شده)

مقدمه

«لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه به نمایندگی از سازمان ملل متحد درباره تأسیس مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا» که در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۱ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده بود، به موجب نظر شماره ۹۷/۱۰۲/۸۵۱۷ مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۲۵ شورای نگهبان و به علت عدم ارسال اساسنامه مذکور در ماده (۲) و سایر مواد موافقتنامه به مجلس بازگردانده شد. مجلس شورای اسلامی نیز در راستای رفع ایراد شورای نگهبان در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۵/۲۷ اساسنامه مذکور را تصویب و به شورای نگهبان ارسال نموده است. حال علاوه بر آنچه که پیش تر و در گزارش اولیه مربوط به این لایحه در خصوص مفاد موافقتنامه ذکر شده بود، نکاتی نیز ناظر بر اساسنامه یاد شده وجود دارد که در این گزارش مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

شرح و بررسی

نکته اول آنکه «نظامنامه مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا» در قالب قطعنامه کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل برای آسیا و اقیانوسیه به عنوان کمیسیون فرعی شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد و به منظور تعیین نحوه کار مرکز آسیا و اقیانوسیه برای

توسعه مدیریت اطلاعات بلایا به تصویب رسیده است. بنابراین به نظر می‌رسد که لزوماً نیازی به تصویب آن به وسیله مجلس وجود نداشته است، اما به هر حال این اساسنامه بدون اعمال حق شرط به وسیله مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

فارغ از نکته یاد شده، در بخش‌هایی از مقدمه اساسنامه به تاریخ‌های میلادی بدون ذکر تاریخ‌های هجری اشاره شده است که این موضوع مغایر با اصل ۱۷ قانون اساسی است. گفتنی است که شورای نگهبان در موارد متعددی ذکر تاریخ میلادی بدون معادل هجری آن را مغایر اصل ۱۷ قانون اساسی شناخته است.^۱ همچنین استفاده از واژه «تیم» در این مقدمه مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

نکته دیگری که بسیار حائز اهمیت می‌باشد، آن است که بر اساس مفاد بندهای مختلفی از این نظام‌نامه، مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا مکلف به رعایت اسناد بین‌المللی شده است. جمهوری اسلامی ایران نیز به عنوان یکی از اعضای این مرکز در راستای انجام تعهدات مذکور در «موافقت‌نامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه به نمایندگی از سازمان ملل متحد درباره تأسیس مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا»، مکلف به تبعیت از مفاد اسناد مذکور است؛ در حالی که این اسناد

۱. برای نمونه می‌توان به نظر شماره ۴۱۱۵ مورخ ۱۳۷۱/۱۰/۲۱ شورای نگهبان در خصوص «لایحه پروتکل راجع به حمایت محیط زیست دریایی در برابر منابع آلودگی مستقر در خشکی» اشاره نمود که چنین بیان داشته است: «بند ۱ و ذیل بند ۳ ماده ۱۶ از این جهت که با تاریخ هجری تطبیق داده نشده است مغایر اصل ۱۷ قانون اساسی شناخته شد.»

مطابق با اصول ۷۷ و ۱۲۵ قانون اساسی به تصویب مجلس شورای اسلامی
نرسیده و در پی آن از نظر انطباق با موازین اسلامی و قانون اساسی به تأیید
شورای نگهبان نرسیده است. بندهای مذکور عبارتند از:

الف) بند (۵) اساسنامه در خصوص اجرای چارچوب سند^۱ برای
کاهش خطر بلایا ۲۰۳۰-۲۰۱۵ و دستور کار توسعه پس از ۲۰۱۵ که در
حال تدوین است.

ب) بند (۶) اساسنامه که بر اساس آن مشارکت بر افزایش همکاری‌های
منطقه‌ای به منظور دستیابی به اهداف توسعه‌ای که بر سر آن‌ها توافق
بین‌المللی وجود دارد به عنوان یکی از اهداف مرکز یاد شده است؛ در حالی
که برخی از توافقات بین‌المللی مذکور مورد پذیرش جمهوری اسلامی ایران
قرار نگرفته است.

ج) بند (۴۲) اساسنامه که بر اساس آن در موارد سکوت نظام‌نامه و
شورای حکام در خصوص قوانین مرکز، «قانون مربوطه در کمیسیون
اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل برای آسیا و اقیانوسیه» مرجع عمل
خواهد بود که این قانون و مفاد آن روشن نبوده و به نظر می‌رسد که در
صورت وجود، نیازمند طی تشریفات مذکور در اصول ۷۷ و ۱۲۵ قانون
اساسی است.

۱. مقصود از این سند، سند نهایی کنفرانس جهانی سازمان ملل درباره کاهش خطرپذیری بلایا می‌باشد که در سند^۱
ژوئن از ۱۴ الی ۱۸ مارس ۲۰۱۵ برگزار شد.

**اصلاح اساسنامه شرکت‌های سهامی آب منطقه‌ای ایلام، کرمانشاه، همدان، خراسان
رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، کرمان، کهگیلویه و بویراحمد و یزد**

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۵/۱۶ اساسنامه برخی شرکت‌های آب منطقه‌ای را اصلاح کرده و در راستای اجرای ذیل اصل (۸۵) قانون اساسی برای بررسی به شورای نگهبان ارسال نموده است.

اصلاحات اساسنامه‌های یادشده همگی از یک سنخ و مربوط به افزایش سرمایه شرکت‌های یادشده بوده و مغایر قانون اساسی نمی‌باشد.

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل آ آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود رایا و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهیدسپهبد قزنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir